

— Vse one učitelje in učiteljice, ki čakajo na povišico v položajni plači, opozarjamo na napredovanja v današnji številki. Vsa ta napredovanja veljajo od 1. januarja t. l. naprej. Zakasnevanje posebno ona napredovanja, ki se izvrše s kraljevim ukazom. Nekateri izgube po par mesecev na ta način, ker je veljavno napredovanje od dneva podpisa in ne od dneva zaplote. Naša borba mora iti za tem, da se razvrstila uredba izpremeni v zakon in se s tem pravi krivica glede avtomatičnega napredovanja.

— I. polletje na vseh osnovnih šolah v ljubljanski oblasti se zaključuje po odredbi prosvetnega oddelka v Ljubljani P. br. 693/27 v soboto, dne 29. januarja 1927. V mariborski oblasti pa je v veljavi odlok bivšega prosvetnega oddelka za Slovenijo iz leta 1924. (Fink IV. 107), ki določa, da se zaključuje I. polletje v soboto pred 25. januarjem. To v pojasnilo k notici »Semestrne počitnice« v zadnjem »Učiteljski Tovarš«.

— Druga seja poverjenikov UJU se vrši dne 25. januarja 1927 v Sarajevu s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev seje po predsedniku UJU. 2. Poročilo poverjenikov o delu po poverjeništvih. 3. Razprava o novem zakonskem projektu zakona o narodnih šolah. 4. Pretresanje načrta pravil UJU. 5. Sklepanje o seji širjega glavnega odbora. 6. Vprašanja in predlogi. — Ker ima naše poverjenišvo sejo širjega sosveta 2. februarja t. l. v Celju in imajo funkcijonari mnogo posla s sestavo poročil in iz drugih vzrokov, je poverjenišvo zaprosilo Udrženje za preložitve seje na februar t. l., čemur je predsedstvo ugodilo.

— »Jutro« prinaša v 14. številki t. l. resnično vest, da so nekateri člani kočevskega učiteljskega društva izstopili iz UJU »vsled napada g. l. Dimnika na nadzornika Betrianija«. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da je g. Alfonz Završnik že pred občinim zborom razposlal na vse člane društva posebno okrožnico, v kateri pravi, da se bo ob priliki tega občnega zbora ustanovilo društvo »Edinstvo«. Torej je bil izstop že prej pripravljen. Tudi ni res, da je odšlo 43 članov z občnega zbora, temveč jih je bilo točno samo 29, med tem ko jih je vkljub hudemu pritisku ostalo na občnem zboru še 72. O »napadu« bomo dali pojasnilo, če bomo nadalje izzzvani, prepričani pa smo, da bi jih ne odšlo niti 29, če bi slišali potrebna pojasnila.

— Smučarstvo za šolsko mladino. Jugoslovnski zimsko-sportni savez namerava prirediti za srednješolsko in osnovnošolsko mladino v Ljubljani tečaj za smučarstvo, ki bo praktičen pod Tivolijem ali na Golovcu, teoretičen pa s predavanji in skioptičnimi slikami. Namen akcije je, da se s sportom očuva zdravje mladini, ki zaradi poveljnih nehygienjskih razmer glede šolskih prostorov mnogo trpi na zdravju. Savez namerava akcijo razširiti tudi na druge kraje, posebno kjer se nahajajo učiteljsko-smučarji.

— Glede nameščanja učiteljstva je prosvetni oddelek v Ljubljani izdal nalog sreskim šolskim referentom, da poročajo, ali je na šoli kdo odveč, ali je na šoli kdo premalo. — Kakor je videti, želi prosvetna uprava vendar urediti razmere na šolah, da ne bo na nekaterih šolah preveč učiteljstva, na drugih pa da bodo razredi brez učiteljstva. — Pov. UJU bo podprlo to akcijo, ker zbira potrebne podatke tudi o napakah, ki so bile napravljene v tem pogledu v preteklosti. — Kakor čujemo, namerava prosvetna uprava izdati tudi nov stalež učiteljstva, s čemer bo zelo ustrezno, ker je stari stalež od leta 1923. in ni več poraben.

— Samo red eden ima posledico na napredovanje. Z novo odredbo o ocenjevanju, ki jo prinašamo na drugem mestu, je odpravljena tudi krivica, da bi red, proti kateremu je dovoljena pritožba, veljal tudi za red, s katerim učiteljstvo ne more napredovati in ne prositi za razpisano službeno mesto. Ministrstvo prosvete je razveljavilo tudi tozadevne odloke O. N. br. 30.797 od 3. novembra 1926, s katerim je bila ocena »zadostno« predpisana kot slaba ocena.

— Projekt šolskega zakona. Projekt šolskega zakona, ki ga je sedaj odobril tudi g. minister prosvete, je dotiskan v državni tiskarni in bo predložen narodni skupščini. G. minister prosvete je odredil, da se natisne 400 komadov tudi za UJU, ki ga bo razposlalo na poverjenišva UJU in okrajna učiteljska društva UJU.

— Prihodnja glavna skupščina UJU bo v Skoplju. Predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič se je mudil v božičnih dneh v Skoplju, kjer je vodil razgovore o Glavni skupščini UJU. Sresko učiteljsko društvo v Skoplju je soglasno sklenilo, da prevzame priprave za letošnjo glavno skupščino UJU, ki naj se vrši v Skoplju.

— Ustanove vdovam in sirotam državnih nameščencev. Hranilni in posojilni konsorcij javnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani razpisuje za leto 1927. iz sklada Ivana Rostana 15 ustanov po 300 Din za najbednejše vdove in sirote po državnih nameščencih. Prošnje naj se pošljejo na upravni odbor konzorcija do 1. marca t. l. Prosilke naj prošnjam prilože od občinskega ali župniškega urada potrjeno dokazilo, da so res ubožne, ali pa radi bolezni in onesmoglosti nesposobne za pridobivanje.

— Ameriški »Mladinski list« je zaključil svoj V. letnik obstoja. List se je v tem letniku še posebej dvignil: zadobil je ilustrirano naslovno stran, katero je narisal Albin Čebular, ki je opremil list tudi z drugimi slikami ter poslal s pesmicami in prozo. Da-

lje zasledimo tudi prav močno zastopane: Kette, E. Gangl, Oton Zupančič, Albreht. Lično opisuje razne dogodke Stric Matije, kateri prav živahno kramlja z deco. Nekaj sličic je tudi Zeletovih; prav lepi so pa razni posnetki, ki dajo s tiskom in finim papirjem prav lepo lice. Pač ameriški »Mladinski list« je v duhu jako globok in evropski mladinski listi so še daleč za njim s svojim obzorjem. Zavednost Amerike se pač povsod zrcali in zasluži prvenstvo.

— Martin Repič, rojen leta 1852. v Gornjih Kojah Savinjske doline, naš prototip kepoštevca, nas je nenadoma zapustil. Takšen junak, na duši in telesu jak, pa je podlegel na videz tako malenkostni bolezni. Po svojih genialnih nazorih in praktičnem življenju, povsod priljubljen, morda zločen, je bil on svoje vrste unicum. Njegova je veljala zahrbtnosti ni poznal. Odkrit, a len značaj je bil. Zato mu ni bilo vedno z rožicami postlano. Svetovna vojna mu je vzela sina doktorja, universit. docenta. To ga je potrla. Od svojih 74 let jih je 44 posvetil šolskemu pouku na Pohorju. Naj si zdaj počije. Bodi mu zemljica lahka!

— Rokotvorni tečaj v Novem mestu. Prijavljencem in tečaj za rokotvorni pouk (deska ročna dela) javljam v sporazumu z g. ravnateljem Novakom, voditeljem tečaja in s prosvetnim referentom v Novem mestu sledeče: Tečaj se prične v četrtek 27. t. m. ob 8. uri zjutraj na deški osnovni šoli v Novem mestu. Vsi, ki so se prijavili v tečaj, naj bodo točno na mestu, da bo šlo delo redno in hitro izpod roke, ker le tako bomo dosegli svoj smoter. Nagrada za naš trud in stroške bo boljši uspeh v šoli. Priglasilo se je 38 tovarišev oziroma tovarišic. Opozarjam, da smo za toliko število naročili material, ki ga bomo vsi prijavitelci enakomerno poravnali, brez ozira, ali smo se udeležili tečaja ali ne. Zato naj nihče ne izostane! Stroški bodo itak minimalni in najbrže ne bodo presegli 30 Din. Vsakdo naj prinese s seboj: šivanke, sukanec, nož, škarje, svinčnik, šestilo, trikotnik in železno ravnilo (če tega ni, bo dobro tudi navadno leseno). Vse druge dobite v tečaju. Urili se bomo dnevno od 8.—12. ure in od 14.—18. ure in to v četrtek, petek in soboto. Na svizdenje! — Pirnat Viktor, predsednik novomeškega okrajnega učiteljskega društva.

— Vsem cenjenim tovarišem, ki so naročili knjige za deška ročna dela, naznanjam, da so knjige došle in jih v kratkem prejmejo. Podrobnejši podatki slede. — Lajovic Albin.

— Prosimo malo obzira. Poročevalci, ki pošiljajo poročila o društvenih zborovanjih, so postali zopet zelo dolgi. Ne čitajo vsi naročniki radi društvenih poročil, posebno če so dolga in zavzemajo mnogo prostora, dasi so zelo zanimiva za organizatorja, ker je prav iz njih razbrati pravo mišljenje članstva. Zato jim polagamo veliko važnost in prosimo poročevalce, da podajo v kratki in jedrnat obliki jasno sliko razpoloženja in želja, ki jih ima članstvo. Prosimo pa poročevalce, naj bodo kratki, da lahko upoštevamo tudi druge dopise in da lahko hitreje uvrstimo tudi društvena poročila v list. Reči moramo, da je posebno med mlajšim učiteljstvom sedaj pridobil »Učiteljski Tovarš« zelo mnogo prijateljev in dobrih so-trudnikov. Če se enkrat izklobam« iz gospodarske mizerije, bo treba gledati na razširjenje lista, ker list je visoko aktiven.

Uredništvo.

— Učiteljstvu, zlasti šolskim upraviteljem mariborskega okraja. Pri našem učiteljskem zborovanju dne 8. t. m. smo sklenili organizirati proučevanje novega projekta šolskega zakona na ta način, da istega na vseh šolah proučujemo posamezni učiteljski zbori, šolski upravitelji pa zberejo tozadevne proučitvene rezultate (mnenja, predloge i. sl.) v obliki kratkih zabeležav od poglavja do poglavja. Vsi šolski upravitelji prinese te beležke s seboj k sestanku pedag. sreskega odseka, ki bi se vršil v četrtek, dne 3. februarja t. l. V to svrhu smo za vse člane pedag. odseka in za vse šolske upravitelje našega okraja zaprosili pri šolski oblasti za šole prost dan 3. februarja, kajti za poglobitev v študij in razpravo šolske zakonodaje nam naša sreska učiteljska zborovanja nudijo pre malo časa, uradnih okrajnih zborovanj pa ni. O rešitvi navedene prošnje za dopust, od katere je odvisen naš sestanek ter več podrobnega o pričetku in kraju sestanka poročam pravčasno v »Učiteljski Tovarš«. Med tem pa k razdelitvi in dogotovitvi dela! — Za sres. ped. odsek: M. V.

— Tovarišice, ki se žele naročiti na »Ženski pokret«, naj nemudoma javijo svoj naslov »Društvo učiteljic v Ljubljani« (i. državna dekliska osnovna šola pri Sv. Jakobu). Naročnino bo vpslati po prejemu prve številke, kateri bo priložena položnica.

— Nekateri člani(ice) Učiteljskega društva za srez Litija imajo v blagajni preostanke, s katerimi morejo razpolagati ali jih prisipati na račun nove članarine za leto 1927. Ti so: Aničič Joško 26 Din, Cirman Fini 36 Din, Čerin Bogomila 16 Din, Habjan Danica 20 Din, Koritzky Marica 24 Din, Koprce-Perko 36 Din, Kramar Olga 20 Din, Levstik Jana 36 Din, Medved Stane 36 Din, Mihelič Hilda 36 Din, Mitterhammer Anica 36 Din, Okorn Vinko 36 Din, Oelhofer Ada 36 Din, Pelko Matija 36 Din, Perko Venčeslav 20 Din, Taljanec-Furlan Zinka 20 Din, Prestor Julija 36 Din, Ritter Stibrič 36 Din, Samec Franc 36 Din, Schwajger Marija 20 Din, Šulin Matko 36 Din, Tomšič Pavla-

36 Din, Turek Alma 36 Din, Turnher-Kovač Anica 36 Din, Turnher Edmund 36 Din. — Zagorje, 4. januarja 1927. — Kolenc.

JAVNA ZAHVALA.

Vsled tragične smrti mojega nepozabnega soproga Jurija Nagliča, mizarskega mojstra v Zg. Beli, izražam tem potom zavarovalni zadrugi »Croatia«, pri kateri je bil umrlj še le leto dni zavarovan, javno zahvalo, ker mi je imenovana zavarovalnica najkulantneje izplačala zavarovano vsoto.

V Zg. Beli, dne 13. januarja 1927.

Franciška Naglič s. r.

Nova napredovanja, imenovanja, upokojitve itd.

—i Napredovanje. V 3. grupo II. kategorije: Josip Kotnik, Anton Kobentar, Lovro Kleindienst, Helena Matkovič, Marija Flego, Martina Supančič, Marija Pečnik, Kuglič, Antonija Lorenta, Elizabeta Bertonec, Angela Sabec, Albina Traven, Marija Krajger, Ivan Sumljak; v 4. grupo II. kategorije: Oskar Hrašt, Božica Hero, Marija Paš, Marija Podboj, Doroteja Belinger-Janež, Adela Weble, Marija Schrott, Janez Hartman, Stane Jančigaj, Fran Mencej, Anton Sešek, Vlado Košenina, Fran Gorup, Alojzija Zivko, Amalija Golobič, Franja Šušteršič, Ana Pertl, Marica Setina, Karolina Conč, Otilja Čepe, Terezija Peršuh, Lea Horvat, Gabrijela Kurbus, Karolina Buršian.

—i Napredovanje. V 6. grupo I. kategorije: Dr. Gregor Zerjav; v 1. grupo II. kategorije: Josip Gole, Iva Mesec, Josipina Hlebanja-Javornik, Marija Klančnik, Josipina Strigl-Klein, Robert Senica, Marija Kovčec, Ivana Černe, Terezija Ravhekar; v 2. grupo II. kategorije: Emilja Vodopivec, Ciril Delcett, Marija Burja, Ačim Jurčič, Marija Dominkuš, Filomena Štancer, Cecilija Cvetko, Ana Jureš-Ostrec, Anton Fink, Ljudevit Belšak; v 1. grupo III. kategorije: Marija Avbelj, Ivanka Sinkovec.

—i Napredovanje. V 1. grupo II. kategorije: Karel Vollmaier, Julij Sevnik, Mirko Lešnik, Ferdo Pokernik, Vinko Stopar, Berta Brenc, Marija Kregar, Marija Koprive, Šumenjak, Marija Kožuh, Marija Šterk, Jurca, Katarina Schweiger; v 2. grupo II. kategorije: Alojzij Lušin, Simon Kerbler, Ivan Muršec, Anton Zdolšek, Fran Mlinšek, Josip Puhr, Mirko Klanjšček, Ignacij Pejcha, Milica Jug, Marija Kern, Marta Verk-Sekirnik, Olga Pečnik.

—i Napredovanje. V 1. grupo II. kategorije: Ivan Zagar, Marija Stupica, Matilda Podkrajšek, Adela Reven, Franja Lavrič, Anica Mencinger-Vizjak, Josipina Stegenšek, Antonija Drobnič, Angela Cerar, Ivana Preželj; v 2. grupo II. kategorije: Tone Gaspari, Ivan Verbič, Alojzij Hofbauer, Stanek Vrezec, Josip Špenko, Josipina Demšar, Roza Mejak, Franja Drnovšek, Marija Gajšek, Marija Judnič.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

—c Mi smo pristaši narodnega in državnega edinstva, to smo že čisto pokazali. Ali smo ravno tako tudi za kulturne prosvetno politiko, za svobodnejšo šolo, za pravico in zakonitost v nasprotstvu s strankarstvom in nasiljem v državnih institucijah, za popolno demokracijo v šoli in v državi, z eno besedo rečeno: mi smo za progres, ki tangira celokupno življenje. Manifestiramo v vseh svojih problemih in na vseh poljih. Za nas ni edinstvo, svoboda mišljenja in naprednost le beseda, temveč to vse vršimo v dejanju.

P. J.

—c Mi nočemo strankarstva in politike v svoji organizaciji, ker se danes pod politiko razume zakulisna intriga in strankarsko podtikanje v svrhu osebnih in strankarskih interesov. Ali če bi se strankarstvo smatralo, kakor bi se moralo, kot delo na občnem, ne pa kakor danes na strankarskem dobru, potem bi se tekom časa, v ritmu našega razvika vsekakor srečali, na poti evolucije.

P. J.

—c Člani naše organizacije uživajo popolno svobodo v političnem opredeljevanju. Ali vendar oni niso prenapeti zagriženi strankarji. V njih prevladuje stanovska zavest. Zato zamerijo vsem strankam, pa bodisi tudi svoji, ki ne obračajo dovolj paznje na naše učiteljsko ekonomsko in pravno organiziranje stanu, ki nas ne ločijo od drugih, ki jim politika ne more do živega. Za nas je politika osebna zadeva poedince, do čim je vse naše delo usmerjeno na ekonomsko in pravno organizacijo stanu. Mi stavljamo odslej naš ekonomski in socialni moment na prvo mesto. V tem smislu delamo povsod, pa tudi v poedinih strankah. — P. J.

—c Mi sicer vemo, da se morajo voditi še politične borbe, kjer se ljudje navdušujejo za ideje in programe kot take in verujejo v ta ali oni sistem vladavine. Ali kot učitelji običajno čisto preveč ekstremitet in škodljivost take prenapete borbe, vso praznoto forme, ko se borba vodi brez obzira na državne in narodne, torej tudi šolske interese. Proti taki politiki smo, s katero se rušijo pravni in kulturni temelji. Naj nas prenapeti strankarji anatomirajo in preklinjajo, mi se za tak način borbe ne navdušujemo, ker gazijo še to, kar je celokupnemu narodu sveto in dragoceno. — P. J.

—c Svoboda, enakopravnost in nedotakljivost so lepe stvari. Ali nam je malo do tega, da se jih v načelu prizna, ko vemo, da se v praksi vsled drugih osnovnih neenakopravnosti ne uveljavlja. Hočemo zagotoviti za ekonomsko in socialno nezavisnost učitelja. Za te naše težnje se ne bori odkrito pravzaprav ni ena obstoječa stranka. Vsaka nas hoče le kupiti. Vemo, da je šola in z njo tudi učiteljstvo politikum, ali ona je politikum države, a ne stranke, ki slučajno in začasno krmilari državno ladjo.

P. J.

—c Videli smo vso nemarnost, nesposobnost in nasilja, ki so nas neprestano težila. Ali čas je dozoreval in dozorela je vsa učiteljska konservativnost do volje, da se razmere predrugačijo in se osvobodimo zla. Ni čudo, da smo uvideli vso to brezmejno nasilje in zlo, dasi ga ne moremo še tako hitro spraviti raz svojo grbo (Mönderdorfer), ker se stari grehi naših današnjih desidentov kaj radi maščujejo in je pot še dolga do popolnega osvobodjenja. Zato treba v političnem svetu utrditi in obelodaniti našo novo orientacijo o učiteljskih težnjah in ciljih. V učiteljstvu samem stvar dozoreva, če ni že zrela. Njega budi in dviga zlo, ki ga čuti na svoji lastni koži in plečih, akoprav smo se navadili mnogo prenesti. Učitelj se budi, ker v njem dozoreva odpor proti zlu in nezdravim razmeram, ker čuti globok neodoljiv pokret, ki se poraja sponzato, ki ga ne more nihče preprečiti in zadržati ni z besedo, pretnjo, obljubo, ni z lažjo in frazami, pa tudi ne z nasiljem. Tudi lepe parole učiteljske danes pretehta, preden jim sledi. S slepim drvenjem za njimi ne mara postati škodljivce lastnega stanu.

P. J.

—c Bilke za potapljačaje. V »Edinstvu« se blišči v uvodnem članku med drugim tudi ta bosa, »da je del učiteljstva zašel s svojo znano deklaracijo na pota, kamor mu zavedno in izkušeno slovensko učiteljstvo ne more slediti.« Znano je, da so si naši desidenti vzeli patent na vse, kar diši po nečem, kar bi držalo. Zato ni čudo, da so si tudi tu vzeli, po gornjih besedah sodeč, pažent nad zavednostjo in izkušnostjo, češ, da so samo oni učitelji zavedni in izkušeni, ki ne soglašajo z deklaracijo. To so lepe blažilne besede, dasi zelo izpodbitne, kajti ravno izkustvo je rodilo novo orientacijo. In kar je važno, v gornjih besedah povdarjajo, da »slovensko učiteljstvo ne more slediti« novim razmeram. Ne tresemo se pred to njihovo grožnjo, ker vemo, da smo z deklaracijo pokazali vsemu jugoslovnskemu učiteljstvu pot, ki jo mora hoditi. Ti »slovenski učitelji«, ki vsepovsod povdarjajo državno in narodno edinstvo, so vendar samo »slovenski«, dasi narodno edinstvo nikoli ne govori o slovenstvu, temveč samo in vedno o jugoslovenstvu. Torej videti je, da je bilo državno in narodno edinstvo le izgovor.

P. J.

Učiteljstvo v drugih državah.

KONGRES ŠVEDSKE ZVEZE UČITE-LJIC.

Vršil se je v avgustu v Upsali.

Ta zveza obstoja že 20 let in zato je bil kongres spojen s proslavo 20-letnice.

Na kongresu se je seveda v prvi vrsti obravnavalo vprašanje plač. V resoluciji so se učiteljice izrazile, da obžalujejo, da morajo tako dolgo čakati na rešitev povišanja plač. Pričakujejo, da se to vprašanje kmalu spravi na dnevni red parlamenta, kakor tudi, da se regulirajo odnosi med plačami učiteljev in učiteljic.

KONGRES ŠVEDSKE »UČITELJSKE ZVEZE«.

Švedska učiteljska zveza (organizacija le za učitelje, ne pa učiteljice) je zborovala v avgustu v Geolu. Prisotnih je bilo okrog 200 učiteljev.

Na dnevnem redu so bila važna vprašanja, med njimi o plačah, učnem načrtu, pristopu k »Delovni konfederaciji«, taktična in propagandna vprašanja, brezposelnost učiteljstva itd.

O vprašanju zvišanja plač je poročal Johansson, ki je tudi član tozadevne državne komisije. Ta komisija je izdelala projekt, po katerem se bodo izenačile plače učiteljev s plačami ostalega državnega uradništva in tudi s plačami učiteljic. Učiteljice le z dveletnim učiteljskim, (ki ne poučujejo le v prvih dveh šolskih letih osnovne šole), bodo dobivale nižjo plačo.

Vendar se pojavljajo težkoče pri izenačenju plač učiteljev in učiteljic, ker je na Švedskem razlika v plačah pri vseh državnih uradnikih in uradnicah. Učiteljice imajo isto plačo kot ostale državne uradnice z isto izobrazbo. Ako se bodo plače učiteljic izenačile s plačami učiteljev, torej prve zvišale — se bodo čutile ostale državne uradnice zapostavljene. Uradnice so dose-daj v 11. plači, razredu, učiteljice pa bi prišle po izenačitvi v 17. plači, razred, kar izgleda v razpredelnici takole:

11. plač. razred: 2730—3240 kron (plača uradnic. — 15. plač. razred: 3450—4560 kron (plača uradnic do 4260 K). — 17. plač. razred: 3960—5160 kron (plača uradnic do 4860 kron).

(Varijacije v plačah so vsled različnih draginjskih razredov; plače se računajo na leto).

Če bi se izenačile plače učiteljstva, bi to stalo državo 12.000.000 kron več, kot če bi se le zvišale plače učiteljev.